

для вчинення карткових та інтернет-шахрайств.

Наразі, кіберполіцією переймається позитивний досвід протидії указаній категорії злочинів, що використовуються поліцейськими іноземних держав та проводиться активна робота з впровадження у практичну діяльність новітніх розробок у сфері високих інформаційних технологій.

Грибан Віталій Григорович
д.біол.н., проф., заслужений працівник
народної освіти України,
професор кафедри фізичного виховання

Казначеев Дмитро Георгієвич
к.ю.н., доц., доцент кафедри фізичного виховання

Хрипко Людмила Володимирівна
к.н.ф.в. та с., доц.,
завідувач кафедри фізичного виховання
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

БЕЗПЕКА ПРАЦІ ТА ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ПРАЦІВНИКІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Людина в Україні, як правовій, демократичній державі, визнана найвищою соціальною цінністю [1]. Держава гарантує людині гідний рівень життя, здійснює соціальну політику на засадах соціальної справедливості і в інтересах усього суспільства, дає можливість людині працювати та забезпечує належні умови праці.

У Міжнародному пакті про економічні, соціальні й культурні права, прийнятого Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 року [2], зазначається, що право на працю - це право кожної людини отримати можливості заробляти собі на життя працею, яку вона вільно обирає або на яку вільно погоджується. Праця має особливий характер і потребує певної організації. З фізіологічної точки зору - це витрати фізичної і розумової енергії людського організму. Праця є необхідним і корисним процесом, за якого, проте, при певних умовах діяльності людина може піддаватися дії небезпечних і шкідливих факторів виробничого процесу, що негативно відбивається на її здоров'ї [3]. Конституція України гарантує кожній особі право на належні, безпечні і здорові умови праці. Це конституційне положення стало своєрідним принципом, на якому вибудовується цілий комплекс правових, соціально-економічних, санітарно-гігієнічних і лікувальнопрофілактичних заходів та засобів, що формують систему охорони праці усіх зайнятих громадян. Але не дивлячись на це в Україні кількість нещасних випадків або надзвичайних подій, що трапляються на виробництві або у ході виконання службових

обов'язків, внаслідок яких працівники отримують травми або навіть гинуть, залишається дуже великою [4].

За останні роки кількість працюючих в умовах, що не відповідають установленим нормам з охорони праці, зросла з 15 до 30 відсотків від загальної чисельності працівників і складає майже 3 млн. людей.

Важливо відмітити, що на роботах з такими умовами праці $\frac{1}{4}$ таких працівників - жінки. Це негативно позначається на стані їх здоров'я, визиває порушення перебігу вагітності, викликає вади розвитку плоду та патологію серед народжених, що призводить до незадовільної демографічної ситуації в Україні

В середньому в шкідливих та небезпечних умовах праці на сьогоднішній день працює майже кожен третій робітник.

Продовжується негативна тенденція до збільшення кількості вперше виявлених профзахворювань, число яких складає 5000-7000 щорічно.

Майже 17 тис. громадян щороку стають інвалідами праці, понад 300 тис. осіб одержують компенсацію за відшкодування шкоди внаслідок трудового каліцтва або професійного захворювання. З них близько 50 тис. осіб отримують компенсацію у зв'язку з втратою годувальника.

За офіційними даними 5.5 млн працівників сфери малого і середнього бізнесу в Україні перебувають «у тіні», тобто працюють без юридичного оформлення трудових відносин з роботодавцями. Вони практично позбавлені права на цільове медичне обслуговування, пільги та компенсації за важкі та шкідливі умови праці, допомоги у разі нещасного випадку.

Небезпечна тенденція склалася в державі протягом останніх десяти років і з станом виробничого травматизму, коли більшість нещасних випадків, які сталися на підприємствах, приховуються від обліку та розслідування (більш ніж 70%), що призводить до порушення законних прав та інтересів потерпілих і не сприяє підвищенню рівня безпеки та посиленню профілактики виробничого травматизму. Протягом 2011 – 2015 років в Україні на виробництві щорічно реєструється в середньому до 13 тис. нещасних випадків. Із них майже 10 % - зі смертельним наслідком. Набули масового характеру випадки, коли під тиском роботодавців про звільнення або пониження на роботі, потерпілі дають неправдиві свідчення, що дає змогу переводити нещасні випадки, які сталися на виробництві, до розряду таких, що не пов'язані з виробництвом, або до таких, що сталися у невиробничій сфері.

Ще гіршими є стан справ під час **розслідування** нещасних випадків зі смертельними наслідками, за результатами яких відповідні комісії пов'язують з виробництвом в середньому лише 42% таких нещасних випадків. Це в свою чергу залишає травмованих без належного соціального захисту, а сім'ї загиблих – без матеріальних відшкодувань у зв'язку з втратою годувальника, а фактично – без засобів для існування.

За рівнем смертності на виробництві, Україна випереджає всі країни ЄС і має найгірші показники, навіть в порівняльній з колишніми країнами СНГ (наприклад, Молдова, Естонія).

Одна людина гине: в Україні - із 10 травмованих, у Німеччині – із 1260

травмованих, у Словаччині – із 208 травмованих, у Польщі – із 145 травмованих

За такими показниками смертності на виробництві ситуація в Україні гірше у 126 разів ніж у Німеччині, майже у 20 разів ніж у Словаччині.

Крім людських втрат зазнає великих збитків і економіка країни. Величезні суми з резервних державних, Фондів соціального страхування та самих власників підприємств витрачаються на ліквідацію наслідків промислових аварій, нещасних випадків, профзахворювань та допомоги потерпілим та сім'ям загиблих на виробництві.

За останні десять років Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України виплачено страхових виплат потерпілим на виробництві (членам їх сімей), реабілітацію та лікування потерпілих, оплату пільг і компенсацій працівникам за роботу у важких та шкідливих умовах праці понад 20 млрд. гривень.

Разом з цим, виправдовуючись кризою, Урядові структури, більшість підприємців почали економити на безпеці праці, знижуючи і без того мізерні відрахування на ці цілі, прагнучи досягти якомога більших прибутків за будь-яку ціну та саме сьогодні.

Гострою соціальною проблемою залишається також високий травматизм невиробничого характеру. За оцінкою фахівців Інституту демографії та соціальних досліджень НАН в Україні щорічні втрати економіки тільки внаслідок травмування і загибелі громадян у сфері, не пов'язаній з виробництвом, перевищують 10 млрд. грн., зокрема внаслідок загибелі – 9,2 млрд., а травмування, що призвело до тимчасової непрацездатності, – 1,12 млрд. грн. Це становить близько 2,5% ВВП України.

Щороку в Україні зникає від трьох до п'яти тисяч людей, із них, кожного п'ятого так і не вдається знайти. Великий травматизм має місце і на дорогах України. Так у 2016 році на автошляхах України мало місце 158776 ДТП, у тому числі 26782 пригоди з постраждалими, в яких отримали травми 37041 особа, з них 3410 загинули.

Наявність цих проблем створює негативний вплив на результати проведення економічних та соціальних реформ з відновлення економічного зростання і модернізації економіки держави. За модульною оцінкою Міжнародної організації праці в розвинутих країнах світу внаслідок нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, ліквідації наслідків промислових аварій щорічно в середньому втрачається близько 4% відсотки ВВП

Український ВВП складає близько 1,5 трильйона гривень, відтак відповідно до методик та розрахунків МОП та країн ЄС: кожного року Україна втрачає, принаймні 60 мільярдів гривень від негативних наслідків небезпечного виробничого середовища та поганих умов праці.

На сьогоднішній день є нагальна необхідність розроблення та реалізації такої політики у сфері охорони праці та особистої безпеки, яка б забезпечила встановлення нормативів і параметрів безпеки праці, визнаних міжнародним співтовариством, та обсягів фінансування організаційних та технічних заходів на кожному робочому місці, які б звели до мінімуму ризику травмування

і професійного захворювання, а також здійснення заходів з відновлення втраченого здоров'я працівників.

Професійна діяльність працівників правоохоронної галузі становить гостру проблему щодо їх безпеки. Викликані багатьма соціальними, економічними та іншими чинниками загострення кримінальної обстановки, зростання злочинності в її найбільш агресивних формах призводять до того, що випадки виникнення екстремальних ситуацій, коли життю або здоров'ю працівника цієї галузі загрожує реальна небезпека, стають все частішими. Від 7 до 12 % працівників під час виконання службових обов'язків зазнають тяжких фізичних та психічних травм.

Дані науково-дослідницького інституту НАВСУ вказують на те, що з 1990 по 1997 рр. за різних обставин загинуло 564 та поранено 3769 працівників ОВС України. Серед усіх надзвичайних подій випадки загибелі працівників становили у середньому 25 чоловік на рік. В останні роки ці показники не зменшились, а навпаки, зросли. Зростає кількість нещасних випадків серед суддів, адвокатів, прокурорів та інших фахівців права, пов'язаних з їх професійною діяльністю. Останній трагічний випадок з правозахисницею Іриною Ноздовскою, яка була умисно вбита 1 січня 2018 року за свою професійну діяльність.

Колегія та керівництво МВС України неодноразово вказували на визнання безумовності пріоритету життя і здоров'я особового складу над будь-якими інтересами чи завданнями оперативно-службової діяльності і на необхідність запобігання надзвичайним подіям, пов'язаним із втратами та пораненнями працівників органів внутрішніх справ (рішення розширеного засідання колегії МВС України № 6 КМ/2 та № 9 КМ/1 за 1997, 2001 рр.).

Дотримання Закону «Про охорону праці» і Кодексу України про працю, Закону України «Про національну поліцію», навчання курсантів, студентів, працівників щодо охорони праці та профілактична своєчасна робота є зарокм того, що кількість виробничих травм і професійних захворювань людей зменшиться як на виробництві, так і поза ним.

Основними заходами щодо охорони праці та особистої безпеки в правоохоронній діяльності є:

1. Професійні заходи передбачають набування та удосконалення досвіду службової, бойової, оперативної підготовки, з метою його умілого використання.

2. Духовні заходи передбачають дотримання культури поведінки з колегами по роботі, з громадянами, з особами, які підозрюються у вчиненні злочинів, в сім'ї та стійку моральну поведінку в різних ситуаціях.

3. Правові заходи – це відповідність правової нормативної бази об'єктивним умовам і завданням професійно-службової діяльності. Вони передбачають знання правових норм, тримання їх при виконанні службових обов'язків та розробку відповідних нормативних актів.

4. Тактичні заходи – знання тактики дій злочинців, і з урахуванням цього уміле застосування своїх тактичних дій з метою затримання злочинця, одержання перемоги над ним з мінімальними втратами і максимальними

прибутками.

5. Психологічно-педагогічні заходи – передбачають мобілізованість психіки, настроєність на більш доцільні, активні, рішучі дії та готовність до дій в складних чи небезпечних для життя чи здоров'я ситуаціях.

6. Фізичні заходи – вміння застосовувати заходи протидії злочинним посяганням на життя і здоров'я . Вони передбачають фізичний розвиток, володіння прийомами рукопашного бою , а також формування стійкого психомоторного стану до зовнішніх проявів небезпеки, з метою захисту виконання професійних дій.

7. Індивідуальні заходи – сукупність індивідуальних якостей і властивостей співробітника, його здатність ефективно застосовувати необхідні заходи і засоби з метою забезпечення особистої безпеки.

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. –К., 2007.

2.. Скринька. Д. В Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права 1966 // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./Редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. — К.: Знання України, 2004.

3. Грибан В.Г. Охорона праці в галузі права: Навчальний посібник Грибан В.Г., Глуховець В.А.). Д.: Дніпропетровський університет внутрішніх справ, 2016.- 252 с.

4. <https://pon.org.ua/novyny/4608-stan-oxoroni-praci-v-ukrayini-ekonomiya-na.html>

Дубницький Володимир Іванович

д.е.н., проф., професор кафедри
теоретичної та прикладної економіки
ДВНЗ «Український державний
хіміко-технологічний університет», м. Дніпро

Колодинський Сергій Борисович

д.е.н., доц., професор кафедри менеджменту
та управління проектами
ДВНЗ «Одеська державна академія
будівництва та архітектури», м. Одеса

Овчаренко Ольга Вікторівна

аспірант, викладач кафедри
теоретичної та прикладної економіки
ДВНЗ «Український державний
хіміко-технологічний університет», м. Дніпро

ОСНОВНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

Економічна безпека є найбільш важливою складовою структури національної безпеки країни, оскільки без достатнього економічного забезпечення не може йти мова про національну стабільність, стійкість розвитку, самодостатність господарства. Без її забезпечення практично неможливо вирішити